ETHEM BARAN • **Zira**

ETHEM BARAN 1962'de Yozgat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Yozgat'ta tamamladı. 1983'te Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü'nden mezun oldu. Çeşitli dergilerde öykü, deneme ve eleştiri yazıları yayımlandı. İlk öykü kitabı *Sonrası Ayrılık* 1991'de çıktı. Onu 1994'te yayımlanan *Kurutulmuş Gül Mevsimi* izledi. *Dönüşsüz Yolculuklar Kitabı* (2005 Yunus Nadi Öykü Ödülü), *Unuttuğum Bütün Akşamlar* (2005), *Bozkırın Uzak Bahçeleri* (2006), *Evlerimiz Poyraza Bakar* (2009), *Bulut Bulut Üstüne* (2011) adlı öykü kitapları ile *Yarım* (2008) ve *Emanet Gölgeler Defteri* (2013) adlı romanları vardır.

İletişim Yayınları 2148 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 347
ISBN-13: 978-975-05-1758-7
© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2015, İstanbul

EDİTÖR Levent Cantek
KAPAK ve KAPAK İLLÜSTRASYONU Deniz Karagül
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Onat Özlü
BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ETHEM BARAN

Zira

iletişim

İÇİNDEKİLER

Bir At Bindim Başı Yok 7
Düşleri Fettan Güzel 13
Kıymet 21
Ortada Hiçbir Neden Yokken 45
Öteki İlgililer 51
Güzel Şeyler İşte 59
Ulus Postanesi 63
Eve Gidecektim 71
Arabaşı 73
Bir Ansiklopedi Maddesi Olarak Bizim Köy 79
Kralın Köyü 89
Padişah Görmüş Köy 95

Bir At Bindim Başı Yok

Bir Kızılderili olsa insan! Hemen hazır, koşan bir at üzerinde, boşlukta eğilmiş, sarsılan yer üzerinde kısa sürelerle sarsılıp dursa, üzengilerden çekse ayağını, yani üzengi diye bir şeyin varlığını unutsa ve önünde uzayıp giden araziye dümdüz biçilmiş bir kır gözüyle baksa, derken atın bir boynu ve başı olduğunu unutsa!

Kafka'nın bu öyküsünü bilirsiniz. "Kızılderili Olma İsteği" der ona Kafka. Bunu bildiğinize göre, bu satırların yazarının kaleme aldığı "Ata Binmiş Ali Ağa'yı Tahmis" öyküsünü ve oradaki Ali Ağa ile atını da bilirsiniz. Hani şu, Ali Ağa üstüne bindiğinde, bir ayağı, köyün içinde, damları döven kavak gölgelerinin kıpırtısıyla, kerpiç duvarların tozlu uykusunda şimdiden çok uzaklara gitmişçesine silikleşen ihtiyarların donuk bakışlarında ve değnekten atlarıyla hâlâ küçücük köyü keşfedemeyen çocukların pervasız çığlıklarındayken; bir ayağı, köyün etrafını dört dolanan tarlaların savruk yalnızlığına uzanan atı... Hah, işte o at! Hani, o gün, bu satırların yazarı, Ali Ağa'ya, "Neyse ağam, sen bin atına, es-

kiden olduğu gibi dimdik otur şöyle, bak, koyaklardan kopup gelen kuş sesleri köyün üzerinde bir kırpıntı bulutu gibi dolaşmış da, cıvıltılı birer ağaca dönüşmüş sonradan; vıcırdık vıcırdık dillenmiş bütün ağaçlar; dün yağan yağmur dere kıyısını milek içinde bırakmış, ne kadar çer çöp varsa getirip yığmış, ama gökyüzü tertemiz, yıkanmış bir mavilik nasıl da uzaklara çağırıyor insanı; e, hadi sen de bir türkü söyle bu keyfin üstüne: Uzun kavak ne gidersin engine...” diyerek onu ata bindirmişti de, tam da Fatma’nın evinin önünden geçiyorken atın tökezlemesiyle...

Biliyorsunuz işte...

Ali Ağa’nın hikâyesi orada bitmiş miydi? Onu bir de ata sormalı. Bak işte orada, ahırda. Her sabah olduğu gibi yıldır yıldır yanıyor. Yanındaki kim? Ali Ağa mı yoksa? Atın yelesinde dolanan onun kuru parmakları mı? Bu kıvılcım da neyin nesi? Ali Ağa’nın öbür eli de alnında atın. Yemini veriyorken, ona son kez binip köyü geride bırakmak, tarlaların, tepelerin, koyakların boşluğunda, dere boylarının loşluğunda kaybolmak geçiyor olmalıydı aklından. Gururlu bir dikilişle atın çevresinde dolaştı Ali Ağa’nın gölgesi. Sonra gelip atın boynuna düştü o gölge, gelip sağrısına düştü, gelip yelesine, sırtına, eyere. Eyer var mıydı? At da, onun aklından geçenleri okumuş ya da Ali Ağa’nın aklından geçenler kendi aklından geçmiş gibi kıpırdandı. Ali Ağa’nın binebileceği kadar bir süre bekledikten sonra ahırın kapısından avlunun ışığına çıktı. Dizginler dalgalandı.

Bir gölgeden daha hafifti şimdi Ali Ağa.

Görenler:

“Şu Ali Ağa’nın atı değil mi?” dediler.

“Üstündeki de Ali Ağa mıydı?”

“Üstünde kimse yok ki!”

“Yok da üstündeki ne, hayal mi?”

“Kim bilir!”

Köydeki herkes bir Ali Ağa'ydı aslında. Çünkü bir dünya ne kadar küçükse, orada yaşayanların birbirine benzeme ihtimali o kadar büyüktü. Orada herkes, başka dünyalarda yankılanan sesleri değil, kendi çevrelerindeki çıtırtıları dinlemeye başlıyordu bir süre sonra.

Ali Ağa gitmişti ama hikâyesi burada kalmıştı. Onu alıp buralardan götürmek de ata düşmüştü işte.

O Ali Ağa ki...

Onun, bir bakışıyla köyü yeni baştan çizdiği söylenirdi; dereboyu kavaklarına yemyeşil bir hışırtı eklediği, rüzgârların üzerinde ekinler bitirdiği, köyün evlerinin tarlalara bakışını, kuşların yere düşen gölgelerini alıp kaçışını değiştirdiği dilden dile dolaşırdı. Bir bakışıyla köyün ruhunu yenilediği, bu ruhu her daim gözlerinde taşıdığı herkesin malumuydu. Çünkü bir öykü kahramanıydı o ve öykü kahramanları böyle olurdu. Tamam, öyle ahım şahım bir kahraman olmayabilirdi ama kendi çapında kahramandı işte, en azından senin benim gibi sıradan biri değildi. Ünlü yazarların o çokbilmiş, çok okumuş, çok insanla birlikte olmuş, çok gezmiş, çok paralı ve ona göre bir hayat yaşayan (okurlar öylesini seviyormuş); gizem, cinayet, entrika peşinde koşan kahramanlarına benzer hiçbir yönü yoktu ama elimizde olan buydu. Ali Ağa öldükten sonra tüm ölenler gibi ölülerin arasına karışacaktı. Atı da unutulup gidecekti tabii. Oysa onun da bir hikâyesi vardı. O da her hikâye gibi anlatılmayı hak ediyordu.

Gencecik bir mavi vardı gökte.

Kuşlar eski uçtuklarını toplamak için geri dönüyordu aynı yerlere. Serpiş serpiş gölgeleri yüzüyordu kırlarda.

Atın hikâyesi de anlatılmalıydı elbette. Bunca olan bitenin ardından, bu hikâyenin diğer kahramanı at da yerini almalıydı belleklerde. Ne de olsa Ali Ağa'yla birlikte yaşayan oydu. Kimselerin yanına sığamayan Ali Ağa evini bırakır, gelip ahıra onun yanında yatardı. İkisi birlikte susarlardı. Dünya-

yı dinlerdi Ali Ağa. Kendisi susarsa dünya daha iyi konuşur, konuşursa Ali Ağa dünyayı daha iyi anlardı sanki.

Atın adımları çoğalıyordu, çoğaldıkça geride bıraktığı boşlukta da bir sürü at koşmaya başlıyordu. Sünüyordu bacaklar, birbirine karışıyor, birbirinin içinde eriyordu. Hem kardeşti bu atlar, hem düşman. Birinin varlığı diğerininkine bağlı olsa da, yine de her biri diğerinin yokluğunda yer bulmaya çalışıyordu kendine.

Köyü çıkar çıkmaz başı döndüğü için yerinde duramayan, bir oraya, bir buraya yalpalayan bozkırın ortasına düştüler. Bozkırın içinde bozkırla birlikte dönüp durmamak için kendine özgü bir sevinçle havalandı Ali Ağa'nın atı. Gençliğinden kalma bir güvenle tüm eklemleri tam bir uyum içinde hareket ediyor, yaşlı binicisini keyiften deliye çeviriyordu.

Bozkır öyle güzeldi ki, tam da bir atın dizginlenemez bir koşuyla koşabileceği kadar güzeldi. Koşmak onun hakkıydı artık. Alışkanlığıydı. Hem kendisinin kendinden hem de herkesin ondan beklediğiydi. Onun arayıp da bulamadığı nimetti koşmak. Bozkırın ona armağanı.

Ali Ağa'nın da çok sevdiği bozkır çiçeklerinin kokusunu yedeğine alan rüzgâr onu karşılamaya mı geliyordu, yoksa o mu gidiyordu rüzgârın doğduğu yere? Dereboylarındaki ağaç karaltıları kuşlar gibi geçiyordu uzaktan. Serçeye benzeyen bir çocuk, çocuğa benzeyen bir kadın geçiyordu sanki.

Bu koşunun son koşusu olduğunu bilir gibi koşuyordu, çünkü hiçbir koşusu bu denli güzel olmamıştı. Hep kendinden beklendiği gibi koşmuştu, kendinden bekleneni yapmıştı. Alışkanlığın içinden gelen darbelerle dövmüştü nalları toprağı. Yaşlanmış olan bedeni bütün alışkanlıklarını hiçe sayıyordu şimdi. Bir mucize peşindeydi belki de, kim bilir. Son koşusuydu ve en güzeliydi. Ali Ağa'nın iyice boynuna yapışarak bedenini onun bedenine uydurduğunu hissetti.